

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
GİRİŞ	9
BÖLGE TARİHÇESİ VE DİNİ ORGANİZASYONU	11
YERLEŞİM: TİRİLYE (TRIGLEIA).....	17
Adı ve Coğrafi Özellikleri.....	17
Bizans Dönemi Öncesi Tarihçesi	24
Bizans Dönemi Tarihçesi	26
Bizans Dönemi Sonrası Tarihçesi	28
HAGIOS IOANNES THEOLOGOS (AYA YANI)	
PELEKETE MANASTIRI KİLİSESİ.....	31
Adı	31
Yeri ve Durumu	32
Seyahatnameler	35
Bilimsel Yayınlar.....	37
Tarihçe	49
Yapının Katalog Tanıtımı	58
Yapı Tanıtımı	59
Plan	60
İç Tanıtım	67
Dış Tanıtım.....	77
Malzeme ve Teknik	82
Mimari Bezeme	91
Mimari Plastik.....	92
BİZANS KAPALI YUNAN HAÇI PLANI	127
KARŞILAŞTIRMALI DEĞERLENDİRME	133
YAPI DÖNEMLERİ	161
PELEKETE MANASTIRI KİLİSESİ İLE İLGİLİ	
RESTİTÜSYON ÖNERİLERİ VE DEĞERLENDİRME.....	167
KAYNAKÇA	194
SÖZLÜK	205

Anadolu'nun kuzeybatısı, Ortaçağ'a kadar "Bithynia", 7. yüzyılın ilk çeyreğinin sonlarından sonra ise Opsikion *Thema'sı* (idari bölgesi) olarak adlandırılmıştır. Bölgede, ikonoklasmus (ikona karşıtı) dönemde (726/842), Bizans imparatorlarının, özellikle de V. Konstantin'in (741-775) zulmüne karşı direnen rahipler, bu dönemin bitmesinden sonra daha da güçlenmiş ve yeni manastır kuralarını düzenlemişlerdir. Artık Bizans monastik yaşamının merkezi Uludağ ve çevresidir. Özellikle Marmara Denizi'nin güney kıyılarında 9.- 10. yüzyıllarda çok sayıda yeni manastır kurulmuştur; bu eserlerin büyük bir kısmı zaman içinde ya tümüyle kaybolmuş ya da büyük oranda tahrip olmuştur.

Mudanya'nın (Muntania) batısındaki bir grup eser ise günümüze ulaşabilmiş ve bilimsel araştırmaların konusu olmuştur. Bunlardan biri Trilye'nin (Zeytinbağı) birkaç kilometre batısında, deniz kıyısında, halkın "Aya Yani" olarak adlandırdığı, Ortaçağ kaynaklarında ise "Pelekete Manastırı" olarak anılan manastırdır. Manastır yapılarından hemen hiç iz kalmamış olmasına karşın, kilisesi kısmen de olsa ayakta. Bizans dini mimarisinde, Orta Bizans Dönemi'nden sonra ortaya çıkan ve İstanbul başta olmak üzere farklı coğrafyalarda örnekleri bulunan "kapalı Yunan haçı" planlı kilise, ikiden fazla yapı evresi geçirmiş olmalıdır. Yapı plan, malzeme ve teknik özellikleri ile (çoğu devşirme) mimari plastik verileriyle 9.- 10. yüzyıl özelliklerini yansıtmaktadır.

Çalışma, yok olma tehdit ve tehlikesiyle karşı karşıya olan Pelekete Manastırı kilisesinin belgelenmesi ve restitüsyon önerilerini amaçlamıştır.